№ro 74
D. 17. Marca.
SOBOTA.
ROK 1827.

KURJER Warszawski

WSPOMNIENIA.

Zgon Józ: Max: Ossolińskiego. 1826.

NOWOŚCI WARSZAWSKIE.

Listy wczoraj odebrane z *Ggańska* zapewniaią, że w Parlamencie Angiel: proiekt zmiany *prawa zbożowego* przeszedł. Następna poczta dokładniejszą doniesie wiadomość.

Adam Hr: *Potocki* Pułkow: W. X. Warsza: przy woiennych trudach, oddaiąc się różnym naukom szczególniej z wojskowością styczność maiącym, wolne chwile, nauce *Weterynarji* poświęcaiąc, wydał był dziełko pod tytułem: »Krótkie opisanie Anglizowania z operacją dla amatorów Koni zrobione w r. 1805» drukowane w Warszawie w r. 1809. Odznacza się to dziełko iasnością i dokładnością opisu. Sądząc, że prawdziwą oddamy Amatorom i publiczności przysługę, udzielaiąc podobne pismo tak rzadkie w ięzyku naszym, donosiemy że dostanie wspomnionego dziełka w Księgarni *Brzeziny*. Exemplarz po zło: 2, złożony z 46 stronic i 4 sztychowanych tablic wyobrażaiących potrzebne narzędzia do operacji, sposoby cięcia i zawieszania ogona.

Precjoza Drama liryczna, dziś pierwszy raz maiąca być wystawioną w Teatrze Narodo: tłumaczona z niemieckiego wierszem w miarach oryginału, przez Józefa Dyon: *Minasowicza*, wyszła z druku. Nabyć iej można w kassie Teatru i w księgarni *Gliksberga*. Tłumacz dedykował swą pracę, swemu przyiacielowi Doktorowi *Ekowi* (Wilhelm Eck) wychowanemu w *Warszawie*, a teraz Profesorowi Królewskiego Uniwersytetu w *Berlinie*. W iednym z przypisków sprawiedliwie uiął się za ojczystym ięzykiem, o którym niedawno w niemieckiem piśmie *Geselszafter* niewłaściwe uwagi bezimienny autor umieścił. Przypisek ten kończy się iak następnie. «Odpisywać na to wszystko, zwłaszcza tutaj, nie myślemy; bo są rzeczy, które i odpisu nie wartaią. Prócz tego naród, który wydał *Vatera*, a *Dobrowskiego* imieniem, towarzystwa uczonych swoich zaszczycił, wie co ma sądzić o *Słowiańszczyznie* a w szczególności o mowie *polskiej*, tej najpiękniej wyrosłej gałęzi odwiecznego szczepu, który nie na to zapewne obfitością swoią zapomógł sąsiedzką grzędę, aby wyrosłe na niej ziele dziś iego samego głuszyło. Dla tych tylko, którzy o polszczyznie nic więcej nie czytali nad to, co im *Gesselszafter* udzielił, te pare słów umieszczamy. Z dzisiejszych ięzyków, bez wątpienia *włoski* iest najmiększy. Twardości iego, tylko *niemiecka* pisownia dowodziłaby mogła, i tak, iak autor artykułu o Warszawie wyśmiewa polskie: »*tschiebie*» (ciebie) wypadłoby wyśmiać włoskie *tschielo* (cielo) i iemu podobne np: *voci di giubilo echeggino etc (votschi di dschiubilo eckkekdschino)* gia tace ingiusto *(dschia tatzsche indschiusto.)*

W Składzie muzyki Fr: *Klukowskiego* wyszły litografowane sztuki następuiące z Dramy lirycznej *Precjoza*; Uwertura, Marsz cyganów, Romans z towarzyszeniem Fortepjanu, tenże i z Gitarą, z muzyką K. M. *Webera*.

Gdy wiele osób życzyło nabyć *Pierścionki* iako pamiątkę po szczęśliwie odbytem nabożeństwie *Jubileuszowem*, mam zaszczyt uwiadomić, iż w fabryce moiej na *Krakowskiem Przedmie*: Nr 419, w domu narożnym od ulicy *Trębackiej*, ukończyłem złote i srebrne *Pierścionki*, z wyrażeniem powyższej pamiątki. Cena umiarkowana. *Kelch.*

Gabinet *Historji naturalnej*, będący w pałacu *Szymanowskich* na Krakowskiem Przed: Nro 411, niezawodnie w następuiącą niedzielę zamkniętym zostanie. Prócz wielu osobliwości, szczególniej warte są widzenia 4 *Kozy Egipskie*, z których iedna w tych dniach ma mieć młode. Za bilet od osoby płaci się ieden złoty.

Dziś z rana zimna stopni 8.

NOWOŚCI ZAGRANICZNE.

Rząd kantonu Szwajcarskiego *Walis* zakazał wszystkim młodym ludziom niemaiącym lat 24 palić tytuń.—Donoszą z *Rzymu* że kosztowna i wyborna Bibljoteka *Watykańska* powiększa się codziennie; sławny uczony Xiądz *Maï* maiący nad nią dozór, odebrał rozkaz od Ojca S. aby wszystkie rękopisma najdokładniej uporządkował; iżby przeto wszyscy chcący z nich użytkować mieli łatwiejszą sposobność. —W iednej wsi *Kolumbijskiej* żyie tylko iedna rodzina złożona z 5 braci, 8 siostr, 8 mężów tych siostr, 5 żon braci i 72 dzieci tych 13tu par, oraz 18 wnuków, 4 prawnuków i 1go praprawnuka; w ogóle liczba lat tych 103 osób iednej rodziny, wynosi 4,000. Najstarsza siostra ma lat 101, a prawnuczka 2; w tym kraiu taki wiek podeszły iest nadzwyczajną osobliwością.—Donoszą z miasta *Lippchne* w nowej *Marchji*, iż d. 28 z. m. wszczął się w tamecznym ratuszu pożar, który z wszystkiemi aktami Magistratu w krótkim czasie zniszczonym został. W czasie tego pożaru znikł nagle tameczny woźny i iego żona mieszkaiący w ratuszu, chociaż mieszkanie w którem zostawali, niezaraz przez płomień zostało ogarnięte. Nazaiutrz znaleziono ich ciała w szczątkach izby, gdzie zwykle sadzano więzni. W czasie obdukcji okazało się, że woźny wraz z żoną został gwałtownie zamordowany, zkąd się wszczeło podejrzenie, że mordercy chcąc uniknąć wydania ich zbrodni, podpalili ratusz, przezco całe miasto stałoby się pastwą płomieni, gdyby spieszny ratunek i przeciwny wiatr nieodwróciły niebespieczeństwa.—Pod protekcją Królewicza *Christjana Duńskiego* utworzyło się w *Kopenhadze* Konserwatorjum muzyczne, do którego 12 uczniów oboiej płci, dla tamacznej sceny narodowej przyiąć maią.— W północnej części *Londynu* ma być założony nowy teatr *Angielski*; fundusz na wystawienie tego gmachu daie Wdowa po pewnym Bankierze. — Zmarły d. 14 z. m. w Pradze Ces: Austrjacki rzeczywisty tajny Radca i Szambelan Hr: Filip *Kiński*, zostawił prawdziwie xiążęcy maiątek żadnemi długami nieobciążony. W samej iego szkatule znaleziono w gotowiźnie w monecie konwencyjnej 500,000 ZR. Wnuk iego Feldmarszałek Hr: *Kiński* odziedzicza 2 państwa w *Czechach*, piękny dom w *Pradze* i 700,000 ZR. w konwencyjnej monecie. Trzej inni iego dziedzice otrzymuią razem dwoie dóbr w *Austrji*, dom w *Wiedniu*, 90,000 ZR. w gotowiźnie i 5000 ZR. w prowizji od obligacji.— Przed 14 laty palono na rok we *Francji* tytuniu blisko za 4 miljony 800,000 franków, a teraz palą go co rok blisko za 11 miljon: fran: —Na teatrze w *Marsylji* dano niedawno iednego wieczora 2 traiedje, balet i 2 melodramy, co wszystko miało 14 aktów. — Fregata maiąca 60 dział, wybudowana w *Marsylji* dla Baszy *Egipskiego*, a podczas spuszczenia z warsztatu uszkodzona, będzie w przeciągu miesiąca naprawioną i popłynie do *Ale-*

xandrji pod banderą *Francuzką*; weźmie 400 *Francuzów*.—W *Bordo* zawiązało się towarzystwo dla powściągania żebractwa. Najznakomitsze osoby wchodzą do tego towarzystwa. *Arcy-Biskup* tameczny życzył także, aby został do niego przyięty; a gdy oświadczono, iż w niem znajduią się *Protestanci* i *Rabini*, odpowiedział «*Wszyscy ubodzy, wszyscy nieszczęśliwi, są braćmi moiemi.*»

Niedawno w *Paryżu* mówiono wiele o summach znacznych, które młodzi ludzie w znakomitych towarzystwach przegrali w karty. Na wspaniałym balu u Pana L... syn iednego z najbogatszych bankierów *Paryzkich* przegrał więcej niż 1,000 Luidorów. Pan L... dowiedziawszy się o tem, wyrugował natychmiast grę z domu swego. Na innym balu u P. H... haniębniej ieszcze niektórych obecnych oszukano, lecz straty ich przywiodły do ważnego odkrycia. Kilku ludzi w tem towarzystwie, udaiąc iakoby się nie znali, a iednak dobrze z sobą porozumiawszy, siedzieli przy stolikach do gry i sposobami swemi ogrywali obecnych. Postrzegłszy to Pani H... ogłośno oświadczyła, iż w towarzystwie znajduią się *Szulery*, a chociaż niechce ich wskazywać, prosi iednak, aby gra ustała. Odtąd zaniechano grywać w karty w wielu miejscach, a zabawa towarzyska istotnie na tym zyskuie.

Doniesionem iuż było w piśmie naszem przed 2ma laty, o Jnstytucie *Orthepaedycznym* założonym w *Berlinie*. Odebraliśmy wiadomość, że między dziećmi *ułomnemi*, oddanemi na kuracją do tego Jnstytutu, znajdowały się przysłane z *Warszawy* i różnych miejsc Króles: Polskiego i że szczęśliwie uleczone zostały. Umieszczamy nowy opis tego Jnstytutu. — »Dostatecznie iest wiadomo, że ułomności ciała, i niektóre wady w budowie, staią się nie tylko źrzódłem tysiącznych fizycznych dolegliwości, lecz że takowe maią oraz szkodliwy wpływ na władze umysłowe i przeznaczenie człowieka. Nieulega przeto wątpliwości, że ustanowienia dążące do poprawy i zniesienia podobnych ułomności, zasługuią na naśladowanie, bo przez takowe osiągnione skutki, maią zbawienny wpływ na całe życie. Dla przyiaciół ludzkości, bacznych na nowe pożyteczne ustanowienia i gorliwych o ich rozkrzewienie, wiadomość w tym względzie zapewne nie zostanie oboiętną. Ustanowieniem tego rodzaiu iest Jnstytut *Orthepaedyczny* czyli dla osób ułomnych, przez Doktora *Blemer* w *Berlinie*, zaprowadzony. Jnstytut ten dopiero od lat 3 założony, a do którego Dr *Blemer* przeniosł to wszystko, co w tym przedmiocie znalazł najlepszego w podobnych ustanowieniach za granicą, iest umieszczony w pięknem wielkiem zabudowaniu wśród miasta, ma obszerny stosownie urządzony ogród i temuż przyległą wielką salę do cwiczeń gimnastycznych; nieprzepomniano w nim również tak o zabawach dziecinnych iak i rozrywkach, znajduie się w tym domu Bibljoteka, urządzenia do kąpieli, elektryzowania i t. p. Nareście utrzymuie rząd dla młodzieży w Jnstytucie zostaiącej, Ochmistrzynią. Tym sposobem iest ten Jnstytut teraz, nietylko miejscem leczenia dla ułomnych, ale razem w czasie kuracji, Jnstytutem nauki i wychowania dla młodzieży. Wszelkie maszyny i całe mechaniczne urządzenie w tym Jnstytucie Dr *Blemer* po części wynalazł, a po części poprawił. Jego urządzenia są wolne od przywar dawniejszych, żelaznych sznórowek i maszyn naciskaiących; odpowiadaią skuteczniej swemu celowi, i tak są usposobione, że osoby ułomne, z powodu równo-mierniejszego krążenia soków i przywrócenia innych utrudzonych naturalnych czynności, doświadczaią

w tych maszynach znacznej ulgi. W osobnym warsztacie pod kierunkiem i według informacji Dra *Blemer*, robią i przedaią za umiarkowaną cenę, wszelkie aparata, narzędzia i bandaże, dla tego rodzaiu nieszczęśliwych potrzebne. Wszelkie ułomności wswym nastaniu, tudzież w wieku dziecinnym i młodzieńczym, wymagaią 2 do 3 miesięcy, a kiedy doszły wysokiego stopnia i w poźniejszym wieku już wykształconego ciała, potrzebuią iednego do 2 lat czasu, dla onychże wyleczenia. Ze znacznej liczby ułomnych w ciągu 3ch lat w tym Instytucie zostaiących, znalazło wielu skuteczną pomoc. Od osoby płaci się miesięcznie za umeblowane mieszkanie, wygodny stół i usługę Talarów 15, czyli złp. 90.

Dr Med: i Chir: *Rudnicki*.

PRZYJECHALI do WARSZAWY.

Horodyński Andrzej Oby: z Pułtuska.—Subow Kmit Hra: z Moskwy. - Cieszkowski Krzysz: Oby: z Budzisk. —Dobrowolski Kazimierz Oby: z Wychodca. - Kozłowski Kaietan Oby: z Płockiego. - Sienicki Bartłomiej Oby: z Zawad.—Traczewski b. Kapitan z Białegosto; —Zboiński Xawery Oby. z Kowalewa. - Zabiełło Hr: z Gub: Wileńskiej, Lemiński Ludwik Oby: z Sandomierza.—Zmiiewski Kanonik z Pułtuska.

DONIESIENIA.

Urząd Municypalny M. S. Warszawy.

Podaie do wiadomości Interessentów iż w d. 27 Marca r.b. o godzinie 3ciej po południu w Biórze Urzędu Municypalnego M. S Warszawy przed delegowanym Urzędnikiem odbywać się będzie inminus Licytacja na dostawę w r. b. potrzebnych artykułów oporządzenia Straży policyjnej M. S. Warszawy, mianowicie: Płótna koszulowego, Płótna onuczkowego, rawentuchu, butów, halsztuchów, zgrzebeł, szczotek, torb obroczuych i postronków furażowych. Chęć licytowania maiący, zechcą się stawić w czasie i miejscu oznaczonym i zaopatrzyć się w vadium złp. 2,000 w gotowiznie, bez którego nikt do licytacji przypuszczonym nie będzie. — W Warszawie d. 14 Marca 1827 r. Radca Stanu Prezydent Woyda. — Sekretarz Jlny G. Jabłkowski.

W rynku Starego Miasta pod Nr 67, u Adama Jaworskiego, dostać można Pączków wybornych, na maśle smażonych, w Niedziele i w Poniedziałek w dzień S. Józefa, Kopa złł. 6, sztuka gr: 3.

☞ Przybyły na sprzedaż transport Tryków Merynosów, widzieć można w Hotelu Angielskim.

W. Podczaski.

Do sprzedania zwolnej ręki Dobra Gostków, w Obwodzie Pułtuskim nad rzeką Narwą, objętość włok Chełm: 100, wysiewu pszenicy korcy 50, żyta korcy 110, siana fur parokonnych 300, lasy wydostarczaiące, sprzężajnych włościan domów 21, a zagrodników i rzemieśników 25, zabudowania dworskie iako i włościańskie, w dobrym stanie, intraty gotowej z karczem, przewozów, rybaków i rzemieśników rocznie zł. 4,000. Szacunek dóbr zależy od umowy, za Pruskiego rządu dawano zanie 240,000 złp. Obszerniejsza informacja u MecenasaKamieńskiego przy ulicy S. Jerskiej N.1772.

Grunta folwarczne w bliskości rogatek położone, składaiące się z 350 morgów ornego pola i 300 morgow łąk, do tego niektóre zabudowania; są z wolnej ręki do wydzierżawienia całkowicie lub oddzielnie. Oczem wiadomo. powziąść można przy ulicy Nowy świat Nr 1300 na 2m piętrze u Franciszka Gabriełowa.

W domu pod Nr 642 przy ulicy Trębackiej na dole u Gospodarza, można dostać za pomierną cenę ruchomości Kuchenne, to iest: Miedz, Blachy, Żelaza, Stoły, kuchenne, Statki drzewniane z żelaznemi obręcami, Bielizna Stołowa, Noże, Widelce, Naczynie kucharskie, Półmiski i Talerze faiansowe i. t. d.

☞ Dobra dziedziczne, w Pcie Biebrzańskim, Woiew: Augustowskiem, nad granicą Pruską położone, składaiące się z folwarków 6, wsi zarobnych 9, czynszowych 4, maiące wysiewu oziminy blisko korcy 800, w połowie pszennych a w połowie zwirkowatych, zdatnych na paszę dla owiec, których najmniej 3 000 sztuk utrzymywać można, wielką obfitość łąk i siana, propinacją znaczną, położone na trakcie głównym Petersburskim, maiące ieziora i rzekę spławną, znaczny inwentarz składaiący się z bydła, owiec i stada, dom murowany wygodny, z ogrodem spacerowym angielskim i dwoma ogrodami fruktowemi, gorzelnią wielką pół parową, młynami, wiatrak i deptak; są do wydzierżawienia zwolnej ręki na lat 3 lub 6 od S. Jana r. b. Życzący sobie takowej Possesji zechce się udać, lub zglosić listownie *franko* do W. Szczuki mieszkaiącego w domu Gersza pod Nr 500 przy ulicy Podwale pod Nr 13 stancji, a odbierze informacją.

Teatr. Jutro drugi raz *Precjoza.*